
Починкова Марія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. директора Наукової бібліотеки Державний заклад
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”;

Улановська Тетяна Сергіївна, бібліограф I категорії
Державний заклад
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

УДК 027.7:37.018.46

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

М. М. Починкова, Т. С. Улановська

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Наукова бібліотека

Анотація: У статті розглянуто проблему підвищення професійної кваліфікації працівників університетських бібліотек на сучасному етапі. Авторами визначено перспективні напрямки підвищення кваліфікації бібліотечних працівників.

Ключові слова: університетські бібліотеки, підвищення кваліфікації, онлайн-курс, дистанційне навчання, працівники бібліотек.

Роль сучасних університетських бібліотек зазнала суттєвих змін. Зі сховища науково-навчальних матеріалів, бібліотека перетворилась на відкриту комунікаційно-комунікативну систему, активного учасника навчального, педагогічного, виховного процесу вишу, який також бере активну участь у міжкультурному, міжбібліотечному обміні інформаційними ресурсами, взаємодіє з іншими структурами університету (інститутами, факультетами, кафедрами, відділами й громадськими організаціями).

Зміна ролі, розширення функції і завдання університетських бібліотек зумовлено цілою низкою об'єктивних факторів: інформатизацією суспільства, стрімким розвитком локальних та глобальних комп'ютерних мереж, застосуванням у практику сучасних інформаційних засобів комунікації, якісними змінами засобів обробки, форм доступу до інформації тощо.

Такі зміни висувають і нові вимоги до професійної компетентності бібліотечних працівників, адже престиж бібліотечної професії, безумовно, залежить від їхнього фахового рівня. Сучасність вимагає від фахівців постійного саморозвитку, пошуку нових шляхів самореалізації у професійній діяльності і т. д. Отже, такі зміни вимагають і нових підходів до підвищення кваліфікації працівників бібліотечної сфери.

Не викликає сумніву, що система підвищення кваліфікації бібліотечних працівників посідає важливе місце у розвитку і функціонуванні сучасної бібліотеки. Така система забезпечує: конкурентоспроможність бібліотеки, поліпшення показників її виробничої діяльності, високий професійно-кваліфікаційний рівень працівників.

І. Хмара та І. Палаташ визначають напрямки, за якими здійснюється бібліотечне навчання:

– професійна перепідготовка (передбачає освоєння знань і навичок, необхідних для виконання нового виду професійної діяльності й одержання нової кваліфікації в рамках номенклатури бібліотечних спеціалізацій);

– підвищення кваліфікації (забезпечує поповнення теоретичних і практичних знань у відповідності з новими вимогами до рівня професійної кваліфікації і необхідністю вирішення нових виробничих завдань завдяки проведенню короткострокових проблемних семінарів і шкіл-семінарів,

---

курсів підвищення кваліфікації, творчих лабораторій й майстерень, майстер-класів, тренінгів, практикумів);

– стажування (дозволяє закріпити на практиці знання, отримані у результаті теоретичної підготовки, ознайомитись з бібліотечними інноваціями і досвідом);

– оперативна актуалізація знань неформальними освітніми каналами (втілюється в життя у процесі участі в конференціях, семінарах, нарадах, ярмарках, засідань за „круглим столом”, ділових іграх, фокус-групах, конкурсах, міжнародних освітніх і професійно-ознайомлювальних турах) [1, с. 3].

Дослідники виокремлюють традиційні і сучасні форми підвищення кваліфікації бібліотечних працівників. Так, до традиційних можна віднести: конференції, семінари, практикуми, традиційні курси підвищення кваліфікації.

До більш сучасних, услід за І. Хмарою та І. Палаташ, можна віднести тренінги, майстер-класи, клуби ділового спілкування, професійні діалоги, творчі лабораторії і стендові презентації [1, с. 3]. Ці форми дійсно спонукають до творчості і пошуку нестандартних рішень.

Серед традиційних форм підвищення кваліфікації ми зазначили традиційні курси підвищення кваліфікації. Однак, на нашу думку, вони активно трансформувалися у більш сучасні онлайн-курси, які дозволяють віддалено у режимі асинхронного навчання здобувати підвищення кваліфікації. Результатом проходження такого курсу, зазвичай, є сертифікат з певною кількістю годин, що відповідає новим вимогам до підвищення кваліфікації. Вважаємо це доволі перспективним напрямом у сучасному процесі.

Онлайн-курси зараз доволі широко представлені в мережі інтернет і мають як платний, так і безоплатний доступ. Назвемо, на нашу думку, найцікавіші.

Так, Відділ дистанційного навчання Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв представляє одразу сім курсів: „Інтелектуальна свобода та доступність інформації в демократичному суспільстві (автори: В. Пашкова, О. Пашков), „Бібліотеки у системі забезпечення євроінтеграційних процесів України” (автори: І. Шевченко, В. Пашкова), „Інтелектуальна свобода та доступність інформації в демократичному суспільстві. Етика бібліотечного працівника” (автори: В. Пашкова,

---

О. Пашков), „Адвокація: представлення інтересів бібліотек” (автор: В. Загуменна), „Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проєктного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек” (автор: Я. Хіміч), „Технології Веб 2.0 для бібліотекарів та користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища” (автори: Т. Якушко, Т. Ярошенко), „Нова бібліотечна послуга: використання інформаційних технологій та інтернету в бібліотеці” [2].

Нові можливості відкрились для підвищення кваліфікації під час карантину навесні 2020 року. У доступі з 30 березня до 10 квітня 2020 року був відкритий курс „Бібліотека в цифровому середовищі. Кросплатформні сервіси та кросмедійний контент” [3]. Корисним і цікавим для нас був освітній онлайн-курс для бібліотекарів, представлений на платформі ВУМ-онлайн „Бібліотека – відкритий публічний простір” [4].

Це далеко не весь перелік подібних курсів. Сучасним напрямком також вважаємо участь у проведенні вебінарів, інтернет-конференцій тощо.

Отже, бібліотекар університету повинен постійно займатися самоосвітою, відвідувати семінари, вебінари, тренінги, слідкувати за появою нових методів роботи, всебічно розвиватися та бути на хвилі сучасності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Інноваційні форми підвищення кваліфікації бібліотечного персоналу : метод. рек., поради ; уклад. : І. М. Палаташ, І. М. Хмара ; відп. за вип. В. Д. Чіка ; ЗОДЮБ. Ужгород, 2013. 32 с. (Фаховий блокнот ; вип. 4).
2. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Відділ дистанційного навчання. URL : <http://e-osvita.org.ua/new/course/index.php?categoryid=5>
3. Дистанційний курс „Бібліотека в цифровому середовищі. Кросплатформні сервіси та кросмедійний контент”. URL : https://ula.org.ua/images/uba_document/news/2020/Цифрова-б-ка-дистанційний_курс.doc.pdf
4. Бібліотека – відкритий публічний простір. URL : <https://vumonline.ua/course/library-open-public-space/>

ПОВЫШЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КВАЛИФИКАЦИИ РАБОТНИКОВ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ БИБЛИОТЕКИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

М. М. Починкова, Т. С. Улановская

ГУ «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко»
Научная библиотека

Аннотация: В статье рассмотрена проблема повышения профессиональной квалификации работников университетских библиотек на современном этапе. Авторами определены перспективные направления повышения квалификации библиотечных работников.

Ключевые слова: университетские библиотеки, повышение квалификации, онлайн-курсы, дистанционное обучение, работники библиотек.

IMPROVING THE PROFESSIONAL QUALIFICATION OF UNIVERSITY LIBRARY EMPLOYEES AT THE PRESENT STAGE

M. Pochinkova, T. Ulanovskaya

State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University»
Scientific Library

Abstract: The article considers the problem of improving the professional qualification of university library workers at the present stage.

The authors identified promising areas for improving the skills of library workers.

Keywords: university libraries, advanced training, online courses, distance learning, library workers.